

Grønne skoler spirer frem: Skolegårde må nytænkes efter corona

KRONIK

Thomas Gyldal Petersen,
Søren Præstholm,
Michael Petersen

Da coronapandemien ramte Danmark, fik den ikke blot danskerne til at søge ud i kommunernes grønne områder. Den satte også lærere og skoler stolen for døren og tvang dem til langt mere udeundervisning end normalt. Det seneste års spontane udeundervisning har været et vilkår overalt og har givet både udfordringer og været en inspirerende øjenåbner. Pludselig opdagede vi alle, hvad der lå lige uden for hoveddøren.

Men selvom nogle skoler er så heldige at ligge naturskønt eller råde over grønne skolegårde, har det over en bred kam ikke altid været en lige opmuntrende oplevelse. Mange steder er børn og lærere trådt ud i nedslidte, asfalterede skolegårde, der er omgivet af et ubestemmeligt krat og ikke indbyder til undervisning.

Det bør ændres, for grønnere skolemiljøer giver virkelig god mening.

En ny rapport om naturdannelse fra Friluftsrådet og Københavns Universitets Center for Børn og Natur med støtte fra Aage Jensens Naturfond peger nemlig på, at mere direkte naturkontakt og tilknytning til steder, man selv har været med til at præge og får en relation til, kan bidrage til at klæde børnene på til fremtidig handling for eksempel i forhold til natur og klima i fremtiden.

Man skal derfor huske, at arbejdet med børn og natur ikke kun drejer sig om formidling af viden, men også bør være baseret på de følelser og erfaringer, som bliver skabt, når barnet selv står midt i naturen. Det er indlysende, at naturvidenskabelig viden er i fokus, når naturen er på skoleskemaet. Men man kan sige det ret klart: viden alene fører ikke nødvendigvis til handling.

Drønærgerligt

Det er dog ikke gnidningsløst at rykke skolen

mere ud i det fri. Undersøgelser fra Danmarks Lærerforening og VIA University College viste, at selvom mange lærere var glade for, at skolen rykkede udendørs, oplevede en del også udfordringer. Under den seneste genåbning i april 2020 kom det endda frem, at nogle skoler fortsatte individuel skærmundervisning frem for at undervise eleverne udendørs.

Det er drønærgerligt. For mere udeundervisning i grønne skolegårde og skolens omgivelser er godt på en imponerende lang række parametre. Forskningen i udeskole viser positive effekter på skolemotivation, trivsel, sociale relationer samt fysisk og mental sundhed. Dette er netop blevet underbygget i forskningsprojektet TEACHOUT, som med international bevågenhed har påvist, at folkeskoleelever, som jævnligt bliver undervist udendørs af en engageret lærer, er mere motiverede til at gå i skole, mere fysisk aktive og endda kan lære mere. Afvekslingen og de mere konkrete opgaver betyder også, at elever med færre ressourcer i hjemmet oplever øget koncentration og opmærksomhed.

Også på andre områder er det væsentligt, at skolebørn oplever andet end klasseværelset. Blandt andet kan udeskole åbne elevers øjne for, at der findes en anden vej end den boglige. Det vil understøtte målet om at få unge til at overveje flere karriereveje, når de går ud af folkeskolen.

Meget er altså vundet ved at investere i skolernes udearealer. Og her kan et tæt samspil mellem lærere, elever, kommune og fagfolk gøre en kæmpe forskel. Det viser et større projekt i Herlev Kommune, som vi her vil kalde Herlev-modellen og fremhæve som en mulig fælles vej mod en endnu mere varieret og inspirerende skole.

Frodige grønne gårde

I Herlev-modellen er forvaltning, folkeskoler, det lokale erhvervsliv og brancheforening gået sammen om at skabe frodige grønne går-

“
Herlev-modellens brede samarbejde i udviklingen af skolernes grønne omgivelser flugter godt med Folkeskole-reformens målsætning om »Den åbne skole«.

Så lad os da høre jeres borgerlige løsning på problemet i gymnasierne

KOMMENTAR

Pernille Rosenkrantz-Theil

Kære søn! Jeg ved ikke rigtigt, hvordan jeg skal fortælle dig det: Men den mulighed, din ældre bror fik - at han selv måtte vælge, hvor han ville gå på gymnasiet - har et flertal i Folketinget anført af Socialdemokratiet og De Radikale - besluttet, at du ikke skal have.«

Sådan har tidligere minister Søren Pind skrevet i Berlingske om den nye aftale om elevfordeling.

Søren Pinds kommentar er ét af mange eksempler på misforståelser, der flourer. Det er fuldkommen fair at være uenig i aftalen. Jeg tager gerne politiske debatter, men jeg vil debattere på et oplyst grundlag med udgangspunkt i virkeligheden og ikke skræmmebilleder eller overdrivelser. Derfor vil jeg aflive nogle af misforståelserne.

Lad os begynde med misforståelsen om, at unge i dag kan vælge og vrage mellem

gymnasierne. Det kan de ikke. Spørg bare dem selv. De er udmærket klar over, at det stort set er umuligt at komme ind på for eksempel Rysensteen Gymnasium, hvis man bor i Københavns Nordvestkvarter. Som den nuværende og kommende formand for de danske gymnasieelever skrev i en kronik i Politiken: »I København kan afslaget gives på baggrund af, at du bor nogle få meter for langt væk fra det gymnasium, du har søgt. De elever, der gennem årene har fået afslag, må synes, det er helt til grin med alt det pladder om, at vi pludselig har afskaffet det frie gymnasievalg.«

For en ung københavnner er bopæl i dag afgørende, og man må nærstudere kort og tidligere års søgemønstre for at forsøge at gætte sig til, hvor de usynlige demarkationslinjer ligger i år. Det er en uigennemsigthed, som endda får nogle til at snyde med bopælsadresser. I øvrigt har forældreind-

»Mere udeundervisning i grønne skolegårde og skolens omgivelser er godt på en imponerende lang række parametre,« skriver Thomas Gyldal Petersen, Søren Præstholm og Michael Petersen. Foto: Mathilde Marie Lange.

at skabe flere grønne læringsrum til afvekslende skoledage, der kan bruge som løftestang for både klimaomstilling og den lokale erhvervsindsats, og ikke mindst giver eleverne chancen for at træde ud i grønne omgivelser, som de selv har været med til at beplante og føler ejerskab over.

Et enkelt budskab

Herlev-modellens brede samarbejde i udviklingen af skolernes grønne omgivelser flugter godt med Folkeskolereformens målsætning om »Den åbne skole«. Man ønskede at fremme at skolerne i højere grad inddrager det omgivende samfund i undervisningen gennem samarbejde med det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv, virksomheder og andre offentlige institutioner. Dette skal give eleverne et øget kendskab til lokalsamfundets muligheder og understøtte elevernes læring og trivsel gennem varieret og motiverende undervisning. Budskabet er enkelt: Når eleverne får lov til at prøve kræfter med den håndgribelige virkelighed, åbner vi også flere døre for dem. Det er både godt for de unge og samfundet som helhed, da Danmark vil mangle 99.000 faglærte allerede i år 2030.

Vi er klar over, at Danmark allerede er et foregangsland, når det gælder udeskole, og at der er udbredt politisk og folkelig velvilje til den grønne omstilling. Men vores formål er heller ikke at sparke åbne døre ind. Herlev-modellen viser bare, hvordan man med politisk opbakning, lokale partnerskaber og inddragelse af børnene får taget skridtet gennem døren.

Thomas Gyldal Petersen er Borgmester i Herlev Kommune for Socialdemokratiet og formand for KLs Børne- og Undervisningsudvalg, Søren Præstholm er centerleder for Københavns Universitetes Center for Børn og Natur, og Michael Petersen er direktør i Danske Anlægsgartnere

de og arealer til udeundervisning ved fem skoler.

Det er nemlig lærerne, som kender netop deres elever og ved, hvor problemerne opstår og rent faktisk skal få udeundervisningen til at fungere. Rådhuset og forvaltningen er ikke sat i verden for at trække færdige planer ned over hovedet på skolerne, men fungerer bedst som tovholder og katalysator med mulighed for at planlægge med et større overblik end den enkelte skole. Det er grønne fagfolk som anlægsgartnere, som kan vælge de rigtige planter, lave regnvandsløsninger og sikre, at der også er styr på den langsigtede drift. Og når børnene er med til at komme med ideer og plante og skabe, får de samtidig øjnene op

for erhverv og fag, de ellers ikke bliver præsenteret for. Det kan inspirere flere til at vælge en erhvervsuddannelse.

Det er altså alle dele - fra planlægning og designproces til anlæg og den fremtidige drift og brug - Herlev er gået sammen om. Hvis vi skal have frigjort skolegårdens potentiale, kræver det nemlig, at man løfter i flok og forankrer indsatsen bredt.

Herlev-modellen giver plads til at samarbejde på tværs af fagligheder, og resultaterne er ikke til at tage fejl af. De tre første skolegårde står færdige med nye, grønne udeundervisningsområder, hvor tilbagemeldingerne er overvældende positive, og de sidste to bliver renoveret i år. I dag rummer skolernes nye uderum alt fra

højbede, nye træer, stauedebede, et udekøkken, som har været et stort tilløbsstykke, og sågar en sø. Og ikke mindst er der på skolerne opstillet containere til al udegrej, for intet er mere dræbende for spontaniteten, end hvis man ikke kan finde skovlene, blådstyret eller regnjakkerne til de børn, som ikke har fået dem med hjemmefra. Det handler nemlig om at få de små, praktiske forhindringer til at gå op i en højere enhed med de store visioner. Det kan man kun, hvis både skole, rådhus og erhvervsliv arbejder sammen på en helt ny måde.

Erfaringerne fra Herlev-modellen er Danske Anlægsgartnere og PlanMiljø med støtte fra Velux Fonden nu i gang med at brede ud til skoler landet over. Formålet er igen

komst allerede i dag stor betydning for, hvor man kan komme ind. Hvis du vil være helt sikker på at komme ind på et af de mest populære gymnasier i indre by, skal du bo klods op ad det. Der koster en fireværelses lejlighed snildt fem-seks millioner kroner.

Unge som skakbrikker

Lad os fortsætte til myten om, at vi »rykker de unge rundt som skakbrikker«, og at de mister enhver form for frit valg. I de tre største byer, de såkaldte fordelingszoner, skønnes det, at andelen af 1.g'ere, der får opfyldt deres førsteprioritet, falder fra 90 til 84 procent. Og blandt de, der ikke har fået deres førsteprioritet, vil mange blive optaget på deres andenprioritet. Uden for de tre største byer indikerer foreløbige beregninger, at en større andel af eleverne får opfyldt deres førsteprioritet med den ny model.

Endnu et udbredt borgerligt argument er,

at man straffer de rige og tager de unge som gidsel. »Jeg kan næsten ikke komme mig over, at man simpelthen straffer børn for, at deres forældre tjener penge,« har Søren Pind skrevet på Twitter.

På samme platform skrev tidligere minister Rasmus Jarlov: »Ærgerligt at være dig, unge menneske, som tabte i lotteriet og derfor skal gå på et skodgymnasium langt fra din bopæl og dine venner.« »Skodgymnasium«, simpelthen?

Mener Pind og Jarlov i ramme alvor, at det er en straf at gå i skole med pædagogens og metalarbejderens barn?

Misforståelse

Helt grundlæggende har Venstre og Konservative misforstået konsekvenserne af integrationsudfordringen, hvis de mener, at vi tager de unge som gidsel. På gymnasier, der bliver for skæve, risikerer man at miste klassekam-

meratseffekten, og der er tendens til, at skolerne får sværere ved at tiltrække de dygtigste lærere - nogle gymnasier oplever desuden integrationsmæssige og pædagogiske udfordringer. Eleverne og deres forældre kan ikke individuelt sørge for denne balance. Skal der være gode, solide kvalitetsgymnasier, er elevfordelingsalgoritmen afgørende. Den skaber den balance, der giver det stærkeste faglige og sociale fundament for alle gymnasier.

At få en uddannelse handler om at blive dygtig til at læse, skrive og regne. Det handler også om at blive dannet og kunne begå sig som hele mennesker med al den respekt, indsigt og udsyn, det kræver at leve i et frit demokrati. Hvis vi vitterligt mener, at Danmark skal være »et land, et folk« og ikke »et land, to eller mange folk«, skal vi mødes på kryds og tværs.

Siden 2010 er andelen af gymnasier med over 30 procent elever med ikkevestlig

baggrund tredoblet. Den opdeling af ungdommen er gift for sammenhængskraften. Hvis Venstre og Konservative mener, at vores model er så forfærdelig, vil jeg gerne høre deres bud på en løsning. Jeg kan forstå, at de er enige i, at det er et alvorligt problem, men at de bare ikke bryder sig om denne løsning - eller nogen anden for den sags skyld. I hvert fald lykkedes det dem ikke at gennemføre en alternativ løsning i alle de år, de selv sad for bordenden.

Pernille Rosenkrantz-Theil er børne- og undervisningsminister for Socialdemokratiet